

Inserati se sprejemajo in velja tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " 2 "
15 " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopis

ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicijska na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " —
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice št. 44.

Izheja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Narodna stranka in železnice.

Poslednja številka ljubljanskega nemčurškega lističa očita narodnim poslancem, da „niso dosegli nobene železnice za Kranjsko, ko so jih Čehi in Poljaki dobili. Slovenski poslanci samo vladi dovoljujejo povečanje davkov, za deželo pa nič ne storijo“. Mi bi se za napade tega lističa nič ne zmenili, ko bi ne kazali, kako hočejo naši nasprotniki delovati zoper našo stranko.

Nemškutarjem se gotovo najmanj spodobi našim narodnim poslancem to očitati. Dolgo let so imeli vstavoverci, prijatelji naših nemčurjev večino v državnem zboru, pa pokažejo naj naši nemškutarji, kaj so dosegli za našo deželo? Prav ničesa. Dežman je Dolenjce mamil z obljubo, da bo pridobil dolenjsko železnico, da so ga volili; ali vodja kranjskih nemčurjev je pozabil obljube dane svojim volilcem, ko je enkrat imel mandat v žepu.

Da narodnjaki na enkrat ne morejo vsega doseči, je jasno. Konservativci imajo komaj tri leta večino v državnem zboru. Državni finančni položaj je bil jako slab, ko je prišla sedanja vlada na krmilo, ker so vstavoverci bili v 18 letih poredili na stotine milijonov dolgá. Zdaj država zida arlberško železnico, železnice na Českem in v Galiciji; v kratkem pridemo tudi Slovenci na vrsto, če Bog dá. Naši poslanci so se že oglasili za dolenjsko in loško železnico. Če jo letos ne dosežejo, ni njih krivda, temuč krivda vstavovercev, ki so s svojo dolgo vlado finančne zadeve naše države tako pokončali, da mora dolgove delati tudi sedanja vlada hoče ali neče za marsiktere

potrebe. Sedanja vlada ne zida železnic samo zato, da bi njeni pristaši, kakor podvzetniki službo imeli, temuč povsod gleda na blagor države in prebivalstva.

Upamo, da slovenski državni poslanci ne bodo pozabili potreb svojega naroda. Da pa zdaj še niso naši poslanci vsega dosegli, se ni čuditi. Slovencev v državnem zboru je samo štirinajst, tedaj se morajo vedno opirati na konservativno stranko. Glavni deli te stranke so pa Čehi, Poljaki in Tirolci, tedaj ni čuda, da se je na njih potrebe prej oziralo, kakor na naše. Naši poslanci imajo pa tudi toliko veljave, da se ni bati, da bi se jih tovarši pozneje ne spominjali. — Tudi vladi sedaj niso smeli napravljati novih zaprek, saj jih že nasprotniki dovolj delajo ter si prizadevajo zdajno vlado pri vsaki priliki in nepriliki spodkopati.

Počakajmo toraj še malo; pride vse na vrsto. Denarni stan se vedno boljša, saj prizadevanje ga zboljšati, je pri vladi očitno. Da se pa v letu — dveh letih ne dá poravnati, kar se je v 20 letih nalašč pregrešilo, pač vsak pameten lahko sprevidi. Visoka vlada dobro vé, da so ji Slovenci potrebni in zvesti podložniki; tudi dobro vé, da z dolenjsko ali tudi loško železnico ne bode le koristila Slovincem, ampak tudi državi. Tedaj imejmo potrpljenje in — zaupanje!

Zakaj pa ravno zdaj ljubljanski „Wochenblatt“ naše državne poslance psuje ter jih sumniči, ni težko umeti. Kaj mislite, da jih malo jezi, ker so pri mestnih volitvah tako propali? Enako jih skrbi (ne malo), kaj bode o prihodnjih raznih volitvah. Z zaslugami se ne morajo veliko bahati, in če se, kakor neka

knjižurica o njihovem gospodarstvu spričuje, se jim veliko ne verjame; tedaj „culumniare audent“. le sumničiti in obrekovati, nekaj se bode že prišlo. In ljubljanski „Wochenblatt“ je kakor nalašč list za to. Saj še obče spoštovanega deželnega predsednika, kterege so vendar le njegove zasluge na tako visoko stopnjo povzdignile, lažljivo in tihotapsko napada, mar li bode po tem drugim prizanesel? Pa — pustimo ga! Če tudi ni, da bi mogli poulični fantalini svoje zabave imeti, je pa vendar gotovo, da noben pameten se za-nje zmenil ne bode.

Politični pregled.

V Ljubljani 26. aprila.

Avstrijske dežele.

Z Dunaja. Peticijski odsek je imel danes sejo pod predsedništvom grofa Belkredija. Med peticijami so najbolj važne te, ki zadevajo postavno praznovanje nedelj in praznikov, ki jih je blizo štirideset. Naj več jih je iz Marskega.

Znamenita je izjava starega politika **dr. Fischhofa**, ki jo je objavil v „W. Allg. Zeitg.“. Ta časnik je namreč pred kratkim prinesel članek, v katerem se je dokazovalo, da morajo avstrijski Nemci osnovati novo liberalno stranko, katera bo prijazna in pravična vsem narodom. Ta članek je pohvalil in potrdil dr. Fischhof, ter v daljšem pismu isto dokazuje in pravi, da Nemci ne smejo svojega jezika usiljevati, ampak s prijaznostjo, omiko in večim talentom skušati ohraniti si prvenstvo med avstrijskimi narodi. Fischhof je to

Okrožnica Strosmyerjeva

o razmerah zapadne in vzhodne cerkve.

(Dalje.)

III.

Na mestu osebnih vprašanj, ki ne spadajo na stvar, je bolj pristopno vprašati: kje je ona živa medsebojnost in solidarnost med posameznimi cerkvami, ki je najlepši sad cerkvene edinosti? Nato vprašanje zopet odgovarjajo vladiki; da je cerkev pravoslavna narodna cerkev. Vladika zadarski pravi: da je cerkev pravoslavna po sami sestavi svoji in primerno nauku apostolskemu (?) po prednosti narodna cerkev. Vprašam ga, je li to resen odgovor na vprašanje, ktero sem jaz stavil? Ako je tako, onda je ta odgovor popolno jasen; onda v cerkvi pravoslavni, odkar se je ločila od cerkve katoliške ni več edinosti in one solidarnosti, brez ktere edinost nič ne pomeni, ni se bilo treba toraj se sklicovati na Jezusa kakor nevidnega cerkvenega poglavarja. Vro dobro razumem, da patriarhat carigrabski v onem položaji, v kterege je zabredel po svoji krivdi in nezgodi, ni mogel biti čuvar in branitelj solidarnosti cerkvi vzhodni; lahko mi je

tudi umeti, da je morala biti pravoslavni cerkvi srbski in bolgarski na balkanskem polotoku največa briga razrušiti ono edinost s patriarhatom carigrabskim, ki je bila Srbom in Bolgarom vir in povod neizmernih muk in hudega trpljenja. Boljše je bilo stokrat kakor si vže bode gojiti svoje narodno življenje, kakor pa v občenji s cerkvijo grško izgubivati jezik, narodnost in vse druge svetinje ter kopati grob cerkvi in narodu svojemu. Meni je zelo drago, da se je to osvobojenje posrečilo Srbom, Bolgarom in tudi Rumuncem. Tedaj vprašam: je li to normalno stanje cerkve? Ako je tako, potem izbrišimo iz vere apostolske in nicenocarigrabske ono, kar vsaki dan skupaj z ljudstvom svojim molimo: verujem v eno sveto katoliško in apostolsko cerkev. Tudi ta nauk o narodni cerkvi in nauk vzhodne cerkve, nego protestantske, ki uči: cujus regio illius et religio. Vsakdo vidi, da je vzhodna cerkev res dospela do tega stanja in da med cerkvama ni več nobenega občevarja in nikake prave medsebojnosti; toda to bi ne smelo biti povod, da se s protestantskim naukom brani, kar se obraniti ne more; pač pa bi moralo to biti povod, da se resno pomisli, kako bi se zopet

ponovila stara zveza med vzhodom in zapadom, in kako bi se v cerkvi pravoslavni ono, kar je sedaj nekako mrtvo, zopet oživilo. Cerkev katoliška že z imenom samim odbija od sebe nauk o narodni cerkvi; ker cerkev katoliška veruje, da je Jezus posebno za to umrl za ves svet na lesu križa, da posebno zato živi s bistvom svojim po celem svetu v podobah kruha in vina, da prestvari ves svet v eno sveto družino, tako: da posamezne cerkve žive razen lastnega življenja tudi še občno življenje, da druga drugo podpirate in pomagate; to vsakemu kaže tudi biblična podoba o vojski dobro urejeni, ktere nikdo ne more premagati. Kdor drugače razume cerkev božjo na zemlji, ta jej pretrga nit, ktera jo družji z Jezusom in drugimi cerkvami na svetu; ta briše, kolikor je do njega, iz apostolske vere članek o občestvu svetnikov, po kterm so dedščina svetega križa in na njej osnovane pravice in zasluge občno blago vseh krščanskih narodov, ki združuje vse cerkve na zemlji v eno katoliško cerkev. Pozneje hočem dokazati, da se katoličanstvo brezvidnega poglavarja niti misliti ne more; za sedaj pa, da odbijem od cerkve katoliške očitane, da se ona protivi

že davno trdil, Nemci ga tudi spoštujejo, pa vest jim ne dopusti, da bi ga tudi ubogali. Tako se bojimo tudi zdaj, da bo njegov glas ostal brez odmeva. Dunajski judovski listi res kar molče na to izjavo; samo „Presse“ je nekoliko spregovorila o njej.

Hujskanje zoper vladno „novelo“ k šolski postavi. Poslanec Lienbacher je predložil v državnem zboru prošnjo občine „Deutsch-Jasnik“ na Marškem, ki nam kaže, kako se sčuje zoper predlog, katerega je vlada predložila v gosposki zbornici. Pri dopisu so naštetih vsi hišni gospodarji (184), 180 jih je za 6letno, a 4 za 8letno šolsko dolžnost. V dopisu dalje pravijo, da so v tem kraju, kakor tudi drugod, hodili ljudski učitelji od hiše do hiše, ter ljudi nagovarjali, naj prošnjo podpisujejo zoper nasvetovano novelo, ljudi so pa strašili, da bode taka imenovana ponavljajna šola potem po noči, ako obvelja 6letna šolska dolžnost. Ker so pa ljudje pravo zvedeli, so bili silo razdraženi, sedaj pa le žele, da bi se to olajšanje doseglo po postavni poti. Tudi v drugih peticijah, ki se pošiljajo Lienbacherju, ljudje tožijo nad liberalnim strahovanjem, katerega so se bali, od liberalnih časnikov pa pravijo, da imajo svobodo na jeziku, a potreb ljudstva ne poznajo in jih tudi nočejo poznati.

V Krivošiji še sedaj ni miru. — Ker so še vedno prikazovali vataši, preiskovali so 18. t. m. vso vzhodno Krivošijo. Precej zjutraj je gorelo: Veljeselo, Klavici, Stepen in Puda. Ob 9. uri so pokali topovi iz okopa pri Vranjem brdu in od topniške ladije „Navtilus“ proti kotlu v Veljeselu. Ako se kraji požigajo, pride od tod, da iz hiš streljajo na vojake. — Kakor je videti, vstaje ne bo prej konec, dokler bo v Krivošiji stala še kaka bajta. Žalostno!

Vnanje države.

V Turinu je bil 11. in 12. t. m. sijajen shod katolikov. Odseki bližnjih škofij so poslali svoje pooblastence, navzočih je bilo 12 škofov in mnogo prelatov, vojvoda Salvati predsednik stalnemu odseku shodov je prišel iz tega namena iz Rima sim. Resolucije so bile za podpiranje in razširjanje dobrih časopisov, za pomnoženje katoliških šol, za boljšo vredenje

(organizovanje) katolikov, posebno kar se tiče njih vdeleževanja pri volitvah. K sklepu je bila blagoslovljena nova farna cerkev, posvečena sv. Sekundu, mučeniku tebaške legije in postavljena v spomin Piju IX. Cerkev je stala nad 700 000 lir, postavili so jo z darovi vernih in sedaj je farna cerkev z 11.000 dušami. Občina je dala prostor brezplačno in 30.000 lir podpore, zato je bilo tudi nje ime vsekano v spomin nad cerkvenimi vrati, a rovarji so se spodtikovali nad tem in zahtevali, da se ima to zbrisati, kar se je tudi zgodilo. — Ali liberalci ne strahujejo zares katolikov? Pa koliko so dali za zidanje cerkve? Od tega ni v nobenem časopisu besedice!

O preganjanji Judov na Ruskem se veliko govori in piše. Nad tem je menda ravno toliko resnice, kakor da se Judje hočejo trumoma preseliti v Azijo in Ameriko; menda jim tukaj ta stran Velicega morja bolje vgaia, vsaj iz Oggerskega se čuje, da se hočejo židje tam naseliti. A videti je, da imajo na Oggerskem že teh Judov zadosti, dvoje županij Ostrogorska in Satmarska protestuje zoper naselitev Judov iz Ruskega.

Na Francoskem se je zopet več škofov oglasilo, ki poučujejo duhovne, učenike in družinske očete, kako se imajo obnašati do nove „brezverske“ šolske postave, in nagovarjajo verne za podpise k napravi krščanskih šol. — Ministeraki listi tolažijo, rekoč, da vkljub šolski postavi se ime „Bog“ ne dá iz šol odpraviti, kako bi namreč ta „vzoren pojem“ mogli otrokom raztolmačiti drugače. Stoletja bodo še minula, preden se ime „Bog“ more izbrisati iz slovarjev. — To so pač publi izgovori. — Vsled novih postav se je prikazalo nekaj nenavadnega — shodi šolarjev. V Montpellier jim je vlada zapreke stavila, sedaj so se pa sešli Albi poslanci iz 20 krajev; no, kaj pa je sklepala mladina? Latinskega in grškega se ne bodo več učili, odbor šolarjev bode nadzoroval učitelje, hrana po kolegijih mora biti bolja in vsak teden hočejo imeti jeden dan prosto. 21. avgusta hočejo zopet zborovati, za sedaj pa izdajati tednik „Chronique Lycéenne“. Zanimivo je to vsekako, ker kaže duha, v katerem se mladina izreja.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 24. aprila. Delegacije so danes v novič pretresale svoto, ki jo vlada za bosensko vatajo zahteva. Pa ostale so pri svojih prvotnih sklepih, naši, da vladi dovolijo vseh 23 700.000 gl., Madjari, da ji odštipnejo 2 milijona gid., kar so drug drugemu v posebnem poročilu naznanili. Ni toraj upanja, da bi se delegacije razumele dobrovoljno in treba bo skupnega glasovanja. Izmed madjarskih delegatov se jih hoče 18, ki so glasovali za celotno svoto, skupnega glasovanja zdržati. Po postavi bode toraj treba tudi 18 naših poslancev izžrebat, ki ne bodo glasovali. Zato se pa še ne more reči, ktera stranka bode pri skupnem glasovanju zmagala.

Z Dunaja, 25. aprila. (Novi Tržaški škof. Ravnopravnost slovenskega jezika pri sodnijah.)

Že včeraj sem Vam telegrafiral, da poreški škof msg. Glavina postane škof v Trstu, in da že te dni pride k papežemu nunciju na Dunaj, da dovrši navadni kanonični proces. Za pričo bode pri tem procesu naš rojak, c. k. dvorni kaplan dr. Kulavic. Škof Glavina je čvrste in krepke postave in v najboljših letih, ker je rojen l. 1828 v Borštu, in je bil l. 1852 za mašnika posvečen. V Trstu ga dobro poznajo, ker je bil pod škofom Legatom fajmošter pri sv. Antonu. Prepričani smo, da bode enako ljubezen in zaupanje kakor kot fajmošter, pri zvestem katoliškem prebivalstvu vžival tudi kot škof. Njegov naslednik v Poreču utegne postati sedanji kapitelški vikar tržaški, kanonik dr. Šust. Saj tukaj se je v merodajnih krogih o njem govorilo.

Prošnje za ravnopravnost slovenskega jezika in za vstanovitev višje deželne sodnije v Ljubljani še vedno prihajajo iz raznih slovenskih krajev državnemu zboru in g. Klunu je te dni zopet izročil peticije sledečih občin: Trebelno, Studenec, Vbljane, Tomišelj, Loka in Česnjica.

G. minister Pražak je že pred nekterimi dnevi razposlal sodnijam v deželah slovenskih boje precej oster ukaz, da morajo slovenske uloge sprejemati in primerno reševati. Bomo videli, se bodo li nemškutarski vradniki vdali

narodnim zahtevam, dostavim le ono opazko ter pravim: kar se tiče narodnih svetinj in posebnih narodnih običajev v raznih krščanskih narodih, jim cerkev katoliška ni bila nikdar protivna, kar jasno dokazuje življenje in apostolsko delovanje naših svetih apostolov Cirila in Metoda. Kar pa zadeva naše čase in naš narod, je temu živi dokaz starodavni običaj biskupije senjske, ki rabi še danes slovanski jezik v liturgiji. Mnogo je še jasnih znamenj, da je nekda tako bilo ne le v biskupiji senjski, nego tudi v posestrimi naši Dalmaciji in Istri, sploh na vsem slovanskem jugu; a da danes ni tako, temu pač ni kriva cerkev katoliška, kakor nekteri trde brez kakega zgodovinskega temelja, marveč edino žalostne okolnosti, v katerih je živel in živi narod. Po uvalih Turkov v naše kraje se je ali razpršilo, ali pa je postalo žrtva svojemu poklicu duhovništvo katoliško. Da pa pravoverni ljudstvo ne ostane brez verskega tolažila, bilo je neizogibno potrebno, da se tuji duhovniki odkod pošljejo v naše kraje. O teh pa niso mogli pričakovati, da bi se posluževali slovanskega jezika, kterega niso popolno umeli. Dovolj je in zahvaliti se nam je tem duhovnikom, da se je med nami brez prestanka ponavljala ona neumrjoča žrtva

gore Kalvarije, katero nam je Bog dodelil v izvir vsake milosti, kreposti in utehe, brez ktere bi tudi narod naš svete vere ne bil ohranil v svoji sredi, a tudi ne one kreposti in vztrajnosti, ki mu je bila potrebna, da se otme sramotnemu turškemu jarmu. Tudi oni domači sinovi, ki so se na tujem pripravljali za svoj poklic, niso mnogo skrbeli za narodno svetinjo v liturgiji svoji, katero so tudi sicer siromašni in neuki glagoljaši naši, kar jih je še ostalo, prezirali; a tudi sami bili so prezirani, toda ne po lastni krivdi, marveč vsled žalostnih časov. Na ta način popustili so večinoma slovanski jezik v liturgiji katoliški; cerkev pri tem nima toraj najmanjše krivde. Najnovejši dogodki nam pa jasno dokazujejo, da moramo v Leonu XIII. spoštovati v tem obziru Hadrijana II. in Ivana VIII.; pa ako se tudi danes domače naše duhovništvo v povzdigo najvišinejših namenov svetega poklica ni poslužilo svete dedščine svojih očetov, to je jezika slovanskega v liturgiji, nikdo drugi temu zopet ne bode kriv, kakor prežalostne okoliščine, v katerih živimo in pa pri duhovništvu in ljudstvu pomanjkanje one sile in eneržije, brez ktere ne tem svetu nič ne ohranimo nič vzvišenega ne dosežemo.

Še enkrat toraj ponavijam: cerkev katoliška se ne upira plemenitim in opravičenim zahtevam narodnim, marveč jih pod krilom svete svoje edinosti posvečuje, vzvišuje ter z enakimi težnjami ostalih krščanskih narodov izmiruje. Ker se pa častni vladika zadarski glede neke edinosti sklicuje na sv. Ciprijana, vredno je vedeti, kaj misli sv. Ciprijan o edinosti in solidarnosti med cerkvami. Ciprijan bil je rimski odvetnik v Afriki, ter je pozneje kot krščanski biskup točne pravne izraze rimske sprejel v svoje krasno delo o cerkveni edinosti, katero naj bi vsakdo, ki piše o edinosti, pazljivo in temeljito prečital. Pisal je sveti Ciprijan svoje delo latinski in tako točno in jedrnato, da se ti zdi, da v njegovi knjigi bereš annale Tacitove. Meato, na katero se pozivlje vladika, se glasi v izvirniku: episcopatus unus est, cujus a singulis in solidum pars tenetur. In solidum v pravnem smislu znači društvo, v katerem je vsak posamezni ud odgovoren za vse, kar se godi v društvu; pomenja poročstvo, s katerim vsak posameznik dober stoji za društveni dolg.

(Dalje prih.)

ali ne; dozdej še nismo slišali, da bi ga bilo predsedništvo nadsodnije graške že razposlalo podložnim sodnijam. Tej gospodi silno težko dè, slovenščini dovoliti njene pravice, zato bodo reč odlagali, dokler bo mogoče.

Iz Zgoranje savinske doline. (Omahljivi Slovenec pa zviti nemčurji.) Ne dá se tajiti, da se je narodna zavest ob izvirkih bistre Savinje že davno prebudila. Zato se nam tudi ni bati, da bi nekteri nemčurji, ki živijo med nami, mogli naše ljudstvo izneveriti narodu slovenskemu ter ga izdati ljutim našim sovražnikom.

Toda kar mnogoterim izmed našega ljudstva še manjka, to je: trdna značajnost. Prepogostoma se dá še ta ali oni, kedar pride v trg ali mesto, premetiti, da zataji — če tudi za kratko časa — svoj narod; do zdevni dobiček, ki mu blšči iz blažene nemščine, pa z vijača nasprotnikov, premagata slabotneža, da popusti za trenotek svoj narod. In če se nasprotnikom posreči, Slovence izneveriti ter ga spraviti v tabor nemčurski — kakšno veselje med njimi!

Sledeči slučaj, ki se je pripetil v bližnji soseski pri sv. Frančišku, naj pojasni moje besede.

Naznanil je listič celjskih nemčurjev, da je posestnik pri sv. Frančišku O. svojo hčerko, ktera je do velike noči letošnjega leta obiskovala slovensko deklško šolo pri šolskih sestrah v Celji, po velikonočnih praznikih zopet vzel iz omenjene slovenske šole ter njo prestavil v celjsko nemško, mestno šolo. „Cillier Ztg.“ pravi, da kakor ta kmet, tako tudi mnogi drugi sprevidijo veliko korist nemškega jezika; treba njim je le oči odpreti, pa bojo vsi hrepeneli zopet po nemških učilnicah. Treba bo toraj, pravi list na dalje, na prihodnjem spodnještajerskem nemčurskem shodu kmete opozoriti na zvijačo njihovih dozdejšnjih voditeljev.

Hotel sem zvedeti resnico ter povprašujem zanesljive osebe v našem okraji, kaj je onega sicer vsega spoštovanja vrednega moža nagnilo, da je svojo hčerko preselil iz deklške šole v Celji, ktero kakor sploh slišimo, prav dobro vodijo častite šolske sestre v nemško učilnico v Celji. Zvedel sem pa sledeče:

Imenovana učenka O. je prebivala še z drugo součenko D. rojeno blizu Velenja, pri nekem sodnijskem slugi v Celjskem mestu. Ko je prišla O. pred prazniki na počitnice k svojim starišem, je pripovedovala, da je žena imenovanega služabnika strogo ukazala obema učenkama, da po praznikih ne bote smeli več v šolo k sestram, temveč da se morate preseliti v nemško mestno šolo. Oče O spremlja po praznikih svojo hčerko v Celje; omenjeno učenko D. od Velenja pripelje pa mati. Zdaj ponavlja žena služabnika pri okrožni sodnji svoje prigovarjanje, kaže, očetu in materi obeh deklinic, kako srečni bote hčerki, če se v mestni šoli nemščine dobro naučite itd. Obadva sta se dala pregovoriti ter pošljeta po šolska naznanila v samostansko šolo. Toda učenki ste bili silno žalostni, da morate zapustiti tako skrbne učiteljice — posebno deklinica D. iz Velenja je plakala na ves glas, ter naravnost rekla, da nikakor noče prestopiti v nemško šolo, kjer ne bo čula več nobene slovenske besede. Njena mati pregovorjena po imenovanem gospodinjji vendarle sili in sili v svojo hčerko. Ko pa dekle zmirom joče in hujše in silnejše plaka — se je morala imenovana žena uradnika okrajne sodnije kakor tudi lastna mati vendarle vdati, in dekle je z velikim veseljem vstopilo zopet v deklško učilnico pri šolskih

sestrah. Dasiravno je učenka O. tudi silno mikalo, potegniti nazaj v poprejšnjo šolo, se je vednemu prigovarjanju svoje gospodinje vdala ter ostala v trdi nemški šoli.

Dragi bralec! Iz tega sprevidiš, da je grda laž, kar piše „Celjanka“, ki tudi po naši dolini trosi v par odtisih svoj strup, češ, da kmetje sprevidajo veliko korist nemškega jezika. Ravno naši kmetje vejo prav dobro, da z nemškim jezikom celó nič ne opravijo po svetu, da njim je treba znati le prav dobro slovenščine, pa zamorejo priti dalječ okrog po svojih kupčijah z lesom. Le grde zvijače naših sovražnikov zamorejo nespametne in neznačajne slabotneže premetiti, da hrepenijo po ptujih šegah, po ptujem jeziku.

Vi slovenski rojaki pa, ki pošiljate svoje sinove in hčere v mesto, da se izučijo v viših šolah, pazite, da ne pridejo v roke ljudem, ki vaše otroke popolnoma spačijo, ter njih spravijo ob krščansko življenje, kterega so se privadili v domači hiši; gledajte, da vaše dece ne umori nam sovražni duh nemčurski. Taki otroci, ki so se po mestnih šolah nekoliko obilzali z nemškim jezikom, so narhujši šiba za naše slovenske soseske!

Od Drave, 19. aprila. (Raznoterosti.) Vendar si postala enkrat popolna naša ljubljanka, ti naša vzorna metropola — bela Ljubljana! sem vskliknil, radosten čitaje, kakó se vedno bolj in bolj čedi peg, ter postaja istinito narodna. In zakaj bi ne? Vsaj tvoja zmaga je tudi naša zmaga, tvoje veselje tudi naša radost in, če si bivala dosedaj nam kot stolica obljubljena, bodeš postala odslej naš biserni smoter, za katerim bo skupni naš narod vedno téžil. Ta zmaga je zlasti sad neprečelnjive narodne discipline in sloge, kakor tudi nadepolni dokaz, da naš narod stopa čedalje ponosnejše na dan; da je njegovo domoljubje trajnejše, kot so bile mučeniške njega leta, ki so — upamo — za vselej enkrat minila. Slava in hvala vsem, ki so k tej zmagi kaj pripomogli, hvala od dereče Drave za radost, ki jo pri spominu na njo uživamo, premišljaje, koliko jih je bilo, ki si tega niso čakali, ali tudi takih napredkov od pomandranega Slovenstva niti ne pričakovali! Le takó še, dragi bratje! tudi pri volitvi za kranjski deželni zbor in mnogi, ki je dóba trpkosti preživel, bo še navdušeno klical: „non è encore finis Poloniae!“ v tem ko hočemo ostali vsi vneto pomagati, ko se bo v slovenski zemlji nemškutarenju k pogrebu zvonilo. Škoda, da ni „Juri s pušo“ še živ, ki bi ob tej gloriiji za njimi streljal! — Pa kolikor bolj nasprotniki videvajo, da jim vhajamo Slovenci iz krempljev, toliko večjo jezo in sovraštvo kažejo do nas. Na naših poštah ne dobiš z lepa več slovenskih dopisnic, ali nakaznic, in zastopniki občin, kjer še večidel „privandran“ nemčurji zvonec nosijo, podpisujejo marno dr. Michelitscheve iz Ptuja došle protiprošnje prejšnjim našim slovenskim, ter jih odpošiljajo — Bog daj da v Donavil Slovenci smo trpeli že dovolj, da nam upanje na bližnjega mesija, ki ga pa le v pravični vladi pričakujemo. Bog daj, da bi to tudi merodajni krogi v Beču spoznali! — Naše občine še marljivo podpisujejo tiskane prošnje za enakopravnost našega jezika in višjo nadsodnijo za Slovence v Ljubljani, bi bodo nam sčasoma morda dosegle to, za kar že toliko časa prosimo. Gutta cavat lapidem, tudi kaplja izdolbe kamen. — Zadnji sneg in mraz našemu sadnemu drevju tû na gričih ni presilno škodoval, za kar moramo pač Bogu srčno hvaležni biti; če ne drugi, vsaj on je z vremenom vedno enako pravičen Nemcem in Slovencem. Če le

On dá, in se Slovenci vzajemno podpirati začno, pa jim še ne bo treba iti vsaj letos še ne po svetu tje v blaženi „raj“, kamor naše renegate in vsiljence toliko vleče, pa vsled pre slabega magneta vendar le ne potegne. Škoda, pa še enkrat škoda! —

S Primorskega, 19. aprila. (Odgovor g. dopisniku v „Soli“, zv. 4., l. 2., str. 123)* Res! čudni časi so začeli nastopati. Ako ima človek še tako blage misli in jasne pojme, in ako ima še tako dobre namene, vidi se očitno, da mu jih noče hudobni in trmasti svet pripoznati. In kar je še najhujše, najžalostnejše: trmasti in strastni svet podtika iz gole hudobije dobrim in blagim namenom — namene zlobne, namene hudomušne. Taka se godi tudi meni. Grenák je sicer te sorte kelih; toda naj bode: učimo se potrpežljivosti! Prašam: sem li hotel bolj nepristransko pisati, kakor sem pisal, ako nisem še samemu sebi prizanesel ne? In odkod zajemam razloge? Zajemam li iz domišljije svoje? ali pa iz zdravih knjig in iz lastnega tabora Vašega? Iz Vaših ust Vas torej tudi sodim. Navesti moram še en vzrok, zakaj da sem napisal male te kritičke črtice, namreč: ne zato, da bi šolstvu in učiteljstvu škodoval, temuč tudi zato, ker prav dobro vem, da se bojé učitelji, skoro bi rekli, še besedico ziniti zoper vrinjene napake v moderne šole. In zakaj se bojé? To ve prav dobro g. Vrtovec, bivši učitelj v Derovem. Komu je morda neznana ta dogodba? Torej odkritosrčnost in resnica govori iz peresa mojega in ne kakšna „krinka“. In za tako odkritosrčnost sem pripravljen ne le samo pisati, da! pripravljen sem tudi pri-seči, ako bi bilo treba.

Sicer g. dopisnik s Krasa je toliko odgovoril, ali, kar je odgovoril, je s tem razsodbo mojo jasno in krasno, posredno ali neposredno potrdil. Za to hvala Vam, gospodine! Dobro! Gospod moj! Vaš dopis ni nič drugega, kakor konfiteor nekaterih šolskih napak: samo to je še manjkalo, da bi bili kar naravnost od začetka do konca pripoznali, rekoč: Mea culpa! mea culpa! nostra maxima culpa! Tu pa tam, kjer ne more g. dopisnik „načelno“ in „zgodovinsko“ nič opraviti, molči, molči; tam, kjer zopet se ne more oddahnuti, se hudomušno norčuje s staro šolo, izmišlja se reči in stvari, katerih nisem v „Slovenih“ še omenil ne; tudi se norčuje z menoj, zvijače, češ, vi hočete imeti odločilen glas pri konferencijah. Gospod moj! kje stoji kaj takega napisano, da bi bil jaz sam za-se kaj takega zahteval? Ne stoji li nasproti, kako dobro bi bilo, ako bi oba stanova složno in postavno sodelovala v prospeh narodnega šolstva?! Zato dostavim še enkrat: Kakor mora zdrava pedagogika nerazrušljivo združena biti z religijo ali bogoslužnostjo, prav tako morata tudi duhoven in učitelj, učitelj in duhoven. (Stökl-Paed. §. 54, 15, a, b, c, p. 280) skupno-postavno delati pri odgoji otrok. (Stökl §. 74, n. 359). Učitelj in duhoven sta v šoli namesto očeta. Kakor pa ima otrok samo le enega „narnnega“ očeta, tako bi moral imeti tudi samo enega „moralnega“ očeta v osebah kateheta in učitelja ali učiteljev. Kakor vidite, zdrava pedagogika zahteva že po notranjem svojem stroju skupno delovanje med obojem, kateremu so izročeni eni in isti otroci v odgojo. Toda, žali Bože! Vi odbijate posredno vsako sležno postavno delovanje med obema stanovoma, kajti: prvič se z menoj norčujete, ko govorim, da bi bilo

*) Vredništvu ni mogoče zasledovati in prav presojevati dotičnih prepisov, toraj ima vso odgovornost g. dopisnik sam. Vredn.

dobro, ako bi imeli tudi kateheti odločilen glas pri konferencijah; drugič pa čisto nič ne omenjate složnega delovanja, preziraje lično duhovščino. Je-li to pedagogika? Zamore li takošno postopanje razdružljivosti dobrodejno vplivati na otroke, in na vaščane?

Slednjič, da povzamem: tam, kjer zopet in zopet se ne more g. dopisnik rešiti, tam pa nekakšno prisiljeno ali nehote odločno in jeremijalno pripozna, da je na strani moji resnica in pravica. Zopet hvala Vam! Čudno je še to, da se niste tudi zato jezili, ker nisem priporočeval nemškega jezika po ljudskih šolah, kajti nekateri Krašovci se posebno k temu nagnjeni! To je kratka razsodba moja in prepričan sem: tudi pravična. Spoštovani čitatelji! nočem Vas opozoriti, naj bi še enkrat prebrali dotične Slovence, št.: 9, 16, 23, in 24, donesajoče šolske stvari s Primorskega, kakor tudi šolske stvari na splošno, kajti prepričan sem, da ste že pravično in modro razsodili: kdo da ima prav in kdo da nima prav: kdor namreč hoče biti nepristranski sodnik, mora pripoznati, da je na moji strani resnica, kajti človek se „mora“ resnici „svobodno“ podvreči, — „svobodno“ sicer, dasi se „mora“; kdor pa ne, prosto mu je dano.

Razodeti moram, da bi ne bil na tak „mizerere polpamflet“ kar besedice črnil, ne, ker ni vreden odgovora, temveč le odločnega prezira; toda, ko berem o napadih, o fakcijskosti, o brcanju, o psovanju, o krinki, o zajcu, o bobnu, štel sem si v dolžnost saj nekoliko opomniti, ker drugače bi se mi očitalo, kakor mi je očitel g. dopisnik s Krasa že precej v začetku spisa svojega, dasi ni imel čisto nobenega povoda in vzroka. Res je, da je sicer na vse to odgovorjeno uže v poprejšnjih listih, kakor tudi danes, kajti moj namen je bil le toliko kritikovati, kar se je zgodilo: zgodovinsko: ali kar izvira od g. nadzornika, ne zadevajoče njega poklic v kontroliranju šolskih redov, dotikajočih se krist. nauka; ali to, kar sem slišal od gg. učiteljev, ali pa to, kar sem povzel iz pedagogijskih knjig. Evo Vam vire in izvire!

Gospod dopisnik! zakaj ste omenili, posebno dve besedi v Vašem spisu, namreč: fakcijska opozicija? Bog Vam daj pamet! Tukaj bi stal prav dobro: zajec in boben, na svojem mestu. Kaj ima tukaj opraviti zedinjena levica? Mislito li morda, da pripadam — tudi jaz v mišljenju k fakcijski opoziciji? Povem Vam, da bi rajše pomagal voliti debel kamen staremu grešniku Sisifu na vrh gore Kinčindžinga, kakor da bi bil enakega mišljenja z levičarji. (Dalje prih.)

Domače novice.

V Ljubljani, 27. aprila.

(Odpoved župana.) V torek so se še enkrat zbrali stari mestni odborniki, da potrdijo volitve, ki so se vršile o veliki noči. Te volitve so se seveda potrditi morale. Potem je župan Laschan odložil svoje mesto. Na predlog odbornika Dreota so ga izvolili za častnega meščana s 14 proti 10 glasom; narodni so namreč nasproti glasovali.

(Archiv für Heimatkunde) Zaslužni naš zgodovinar Fr. Šumi nadaljuje s izdavanjem starih listin, ter je objavil zdaj že peto polo. ki govori o stari zgodovini Metlike in Žumberka in sploh o starih časih Kranjske dežele iz let 895, 1080, 1256, 1268, 1307.

(Umrl) je znani meščan Andrej Malitsch, 70 let star, častni meščan ljubljanski. Pogreb je danes ob šestih zvečer.

(† Čast. g. Franc Rus,) dobaki kaplan, je nagle smrti, 37 let star za mertudom umrl 23. aprila v Dobu in bil 25. aprila pokopan. Naj bo gorko priporočen vsem znancem in prijateljem v blagi spomin in pobožno molitev.

(Obesil se je) Fr. Lužar, gostilničar v Novem mestu.

Razne reči.

— Svitli cesar je dal samostanu trapistov „Maria Stern“ v Bosni pri Banjaluki 500 gld. — Cesarica Maria Ana je dala ubogim v okraji Tahanu 300 gld.

— Kake postavbe veljajo za šolske zgradbe? Ukaz ministerstva za uk in bogočastje dne 27. julija 1878. l. določuje naslednje:

Ker se je iz mnogih pritožb in prošenj za pripomoč pokazalo, da se pri zidanju novih šol po nekodi premalo ozirajo na premoženje dotičnih šolskih srenj, ukazujem naslednje, da se srenje preveč ne obtežujejo.

Kjer je šola sicer dobra in zdravju nenavarna in bi se dala z majhnimi troški popraviti, naj se zaradi tega, če stopnice niso desti široke in šolska izba, kar se tiče višave in prostora ni natančno po obstoječih pravilih, ali če ni potrebnega števila šolskih sob, ali če prilične sobe niso popolnoma suhe videti, ne zahteva, da bi se nova šola postavila ali vsa predelala. Ako je namreč šolska izba premajhna in prenizka naj se napravi prezračenje (morebiti v oknih), ako ni zadosti šolskih sob, naj se nekaj prizida ali prostori, ki se nahajajo v ta namen, preuredi; kjer to ni mogoče, naj se v sosesčini kaj pripravnega v najem vzame, ako so pa pritlična stanovanja preveč vlažna, naj se namet ostrga in opaž naredi iz strešnih ciglov, ki se potem z dobrim, a ne z hidravličnim beležem od znotraj zadela, od zunaj se pa zemlje odkoplje ali tako imenovan angleški prezračevalni rov potegne.

Kjer ni šolskega poslopja, ali kjer ni za rabo, ker je ali slabo zidanje ali zdravju nevarno, naj se za čas, dokler občina ne more brez velikih dolgov in težkih doklad postaviti nove šole, za skrajno potrebo kako poslopje najme in vravná, in kjer to ne gré, naj se tudi za časno lesena šola postavi; skušnje v Švediji in Norvegiji kažejo, da tako poslopje traja stoletja, ako je dobro in skrbno postavljena, posebno pa se taka šola priporoča vboгим gorjanskim občinam.

Povsod naj se, kar moč, varno postopa z nakladom, in kjer se mora postaviti nova šola naj se zida jednostavno in po ceni, vendar tako, da tu ni na škodo stanovitnosti in pripravnosti, tudi se imajo privoliti občinam, ako imajo že drugod izdajkov, daljši obroki, da izgotové jim naložene šolske zgradbe.

C. k. šolska oblast naj to priporoča okr. šolskim svetom v ravnilo, in tudi naj se ozira na to, kedar ima razsoditi pri takih slučajih.

— Iz Brežce se nam piše: V sredo 19. t. m. je prišel g. Julij Hansel pristav mariborske vinorejske šole tu-sem, da bi bil preda val o trtni uši. Povabljeni so bili udje okrajne komisije o zadevah trtne uši potem pismeno srenjski predstojniki, ki naj bi bili s sabo pripeljali tudi posestnike vinogradov. Dvorana pri Klembasu je bila ob napovedani uri polna, ko pa je začel g. Hansel govoriti nemški, vsaj štir petine navzočih niso nemškega razumeli, nastal je hrup — kakor pod

nekaj časom v Kozjem; tak je sad nemškega predavanja slovenskim kmetom! Kako dolgo bo vendar taka nespamet ljudi mamila?

— V aprilu zmrznil. 3. t. m. je nek cestni delavec na poti mej Sumjaczem in Telgarom na Ogrskem zmrznel. Naj berž je bila nesrečna žganjica tega kriva.

— Kakšna varnost je v Siciliji. Nedavno so ropari napali generalnega vodja siciljanske banke, in ga vjeli, zanj zahtevali 50.000 lir odškodnine. Ko so njegovi sorodniki to svoto plačali, so ga izpustili. Lepi kraji taki!

— Ljudje brez zob. V Cvitavi na Moravskem živi nad 50 let stari hišni posestnik, ki nima nič zob in jih še nikoli ni imel. V drugi hiši ravno v tem kraji ste dve sestri, stari nekako dvajset let, ki še tudi nimata zob. Ti ljudje s svojimi brez zobnimi čeljustmi lahko zvečejo vsako hrano, tudi meso.

— Meščanu Matheoviczu v Sepsiszent-György je umrla 9 let stara deklica, in so jo položili v grob, v katerem že 19 njenih bratov in sester počiva.

— Prebivalstvo laškega kraljestva je znašalo konci leta 1881, 28,452.000, deset let poprej pa 26,801.000 ter vsako leto za 350.000 naraste, in je bilo teh desetih letih 2,000.846 več rojenih nego jih je umrlo, če se ne ozira na izseljence. Laško se je pomnožilo vsako leto za 6.16 na tisoč prebivalcev, kar ni veliko, če se pomisli da se Angliji pomnoži prebivalstvo vsako leto za 14.34%.

— Novo morje v algerski puščavi „Sahara“ hočejo napraviti Francozje. Tu gre za to, da se prekoplje naplavljen svet okoli Gabes in se v nižavo spusti sredozemsko morje. Še v zgodovinskih časih je bilo tam morje, a valovi so nanесли toliko peska ob bregu, da se je ustje pri Gabes posušilo, in kjer je bilo poprej morje, ostalo je slano močvirje, ki se imenuje „Schott“. Ko bi nastalo tam morje bi se obnebje zboljšalo, kar pričuje okolica okoli prekopa Sueškega, odprta bi bila kupčijska pot do mesta Konstantine, in Algier bi bil potem zavarovan proti kočevnikom. Major Rouair je uže ves svet tam okoli preiskal, stroškov bi bilo okoli 60 milijonov. Ministerstvo vendar še ni reklo zadnje besede.

— Nesreča v premogovem rudniku. 18. t. m. zjutraj za rano so se vneli v premogovi jami Blak Horse blizo Durham na Angleškem; bilo je v jami 51 rudokopov, 35 jih je nesreča zadela, in 6 jih je več ali manj opečenih. Tudi je poginilo 69 konj. Drugi delavci so hitro zbežali in tako se rešili v bližnji jami. Čez dan dela tam 300 rudokopov; tako je pri vsi nesreči, vendar le sreča, da se je dobro za rano unelo. Dosihmal so dobili le še 16 mrličev, jeden iz med njih, ki so prišli drugim pomagat, se je tudi vdušil. Etna v Siciliji, znani ognjenik v Siciliji, meče že dva tedna pepel iz osrednjega žela. Od 5. do 11. t. m. je bilo viharo vreme, in sneg je verh gore pobelil, tedaj je dalje videti gora kakor da bi bila osmojena, ker na sneg pada na gosto pepel.

Po znižani ceni

se dobivajo **Slomšekovi zbrani spisi** pri gosp. izdatelju Mih. Lendovščaku v Ptuj (Pettau) in sicer: I. Pesni po 50, II. Basni in III. Životopi po 70 kr. (1)

Pri istem oddajajo se tudi **Val. Orožnovi spisi** in to po 40 kr. broš. izvod.